

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnara a soudkyň JUDr. Lucie Bičákové a JUDr. PhDr. Aleny Novotné, Ph.D. ve věci

žalobce: JUDr. M. K. [redacted]
sídlem [redacted]

proti
žalované: Česká advokátní komora, IČO 66000777
sídlem Národní 118/16, 110 00 Praha 1
zastoupená advokátem JUDr. Petrem Čápem
sídlem Lazarská 11/6, 120 00 Praha 2

o ochranu osobnosti

k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 26. dubna 2023
č. j. 31 C 42/2021-105

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výrocích o věci samé (I., II.) **potvrzuje**. Ve výroku o nákladech řízení se **mění** jen tak, že výše nákladů činí 2 700 Kč, jinak se **potvrzuje**.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 900 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 26. 4. 2023 soud I. stupně zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal vůči žalované ochrany osobnosti, a to ve vztahu ke všem žalobním návrhům. Konkrétně žalobce požadoval, aby soud žalované uložil 1) povinnost zaslat žalobci písemnou omluvu následujícího znění „Vážený advokáte JUDr. M. K. Česká advokátní komora se Vám omlouvá za osobní a profesní

újmu, která vám vznikla chybným rozhodnutím představenstva České advokátní komory č. j. [REDAKCE] ze dne [REDAKCE] o vašem pozastavení výkonu advokacie. Česká advokátní komora“ (výrok I), a 2) povinnost do 60 dnů od právní moci rozsudku uveřejnit v Bulletinu advokacie omluvu následujícího znění: „Česká advokátní komora se omlouvá advokátovi, JUDr. M. [REDAKCE] K. [REDAKCE] za osobní a profesní újmu, která jmenovanému advokátovi vznikla chybným rozhodnutím představenstva České advokátní komory č. j. [REDAKCE] ze dne [REDAKCE] o pozastavení výkonu advokacie. Česká advokátní komora“ (výrok II).

2. Současně soud I. stupně uložil žalobci povinnost nahradit žalované náklady řízení ve výši 16 940 Kč (výrok III).
3. Soud I. stupně takto rozhodl o žalobě na ochranu osobnosti, ve které žalobce uvedl, že je advokátem (v seznamu ČAK evidován pod č. [REDAKCE]; žalovaná mu rozhodnutím ze dne [REDAKCE] č. j. [REDAKCE] pozastavila výkon advokacie (rozhodnutí nabylo právní moci dne [REDAKCE]; důvodem pro to bylo trestní stíhání související s tím, že žalobce jeho klientka, MUDr. A. [REDAKCE] M. [REDAKCE] v závěti povolala za dědice. Trestní stíhání žalobce bylo ukončeno zprošťujícím rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne [REDAKCE] sp. zn. [REDAKCE] který nabyl právní moci dne [REDAKCE]. Žalobce spatřoval pochybení žalované v tom, že její představenstvo v jeho případě rozhodlo o pozastavení výkonu advokacie na základě nekritického převzetí tvrzení státního zástupce obsažených v obžalobě, aniž by je jakkoliv ověřovalo; představenstvo žalované nevzalo do úvahy, že trestní stíhání bylo vyvoláno p. I. [REDAKCE] M. [REDAKCE] účelově s cílem ovlivnit tím průběh občanskoprávních sporů týkajících pozůstalosti právě po MUDr. M. [REDAKCE]. Trestný čin, pro který bylo s žalobcem vedeno trestní řízení, neměl souvislost s výkonem činnosti advokáta; v jiných obdobných případech žalovaná k pozastavení činnosti advokáta nepřistoupila. Postup žalované poškodil žalobcovo dobré profesní jméno, které budoval dvacet let; v důsledku toho ztratil klientelu a finanční příjem.
4. Žalovaná navrhl, aby žaloba byla zamítnuta v celém rozsahu; argumentovala tím, že pozastavila žalobci výkon advokacie v rámci výkonu veřejné správy na úseku advokacie. Uvedené rozhodnutí je veřejnou listinou ve smyslu § 134 o. s. ř., svědčí mu proto – dokud nebude prokázán opak – domněnka pravdivosti. Žalobce přitom žádné důkazy v tomto směru nenabídl. Zákonost rozhodnutí o pozastavení výkonu advokacie přitom nemůže být posuzována na základě toho, zda byl žalobce následně pravomocně odsouzen, nebo naopak zproštěn obžaloby. Pokud měl žalobce za to, že je rozhodnutí žalované nezákonné, mohl se proti němu bránit ve správním soudnictví; pokud tak neučinil, tak platí, že se jedná o rozhodnutí zákonné (soud v civilním řízení sporném nemá pravomoc zákonost uvedeného rozhodnutí přezkoumávat). Představenstvo žalované v případě postupovalo obezřetně; výkon advokacie žalobci nepozastavilo jen na základě toho, že proti němu bylo zahájeno trestní stíhání, projednání věci přerušilo až do doby, kdy státní zástupce rozhodl o podání obžaloby.
5. Soud I. stupně po provedeném dokazování, jehož závěry rekapituloval v bodech 13 až 32 napadeného rozsudku (odvolací soud zde pro stručnost na jeho skutková zjištění plně odkazuje), citaci odpovídajících ustanovení občanského zákoníku a relevantních judikatorních závěrů Ústavního soudu a Nejvyššího soudu věc uzavřel tak, že žalobu ve všech bodech zamítl, tak jak je uvedeno v bodě 1 shora. Soud I. stupně se v zásadě ztotožnil s obranou žalované a své rozhodnutí odůvodnil tím, že jí vydané rozhodnutí o pozastavení výkonu advokacie je podle § 134 o. s. ř. jakožto správní rozhodnutí veřejnou listinou; platí tedy domněnka jeho pravdivosti, pokud není prokázán opak. Žalobce nenavrl žádný důkaz, který by domněnku pravdivosti listiny vyvrátil. Takovým důkazem není skutečnost, že žalobce byl následně obžaloby zproštěn. Dále soud I. stupně zdůraznil, že neměl pravomoc k přezkumu věcné správnosti a zákonosti správního rozhodnutí vydaného žalovanou. Vedle toho soud I. stupně uvedl, že v řízení nebylo

prokázáno, že ke snížení dobrého jména, důstojnosti a profesní cti žalobce došlo právě v souvislosti s pozastavením advokátní činnosti; dále pak uvedl, že požadovaná omluva byla nepřiléhavá, neboť žalovaná se při vydání sporného rozhodnutí žádného pochybení nedopustila.

6. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včasné a přípustné odvolání, kterým napadl všechny jeho výroky. V něm konkrétně namítal, že soud prvního stupně nepřihlédl k žalobcem tvrzeným skutečnostem, a sice k tomu, že sporné rozhodnutí bylo vydáno pouze na základě požadavku soukromé osoby (p. I. [redacted] M. [redacted]), a to bez toho, že by žalovaná měla k dispozici dostatečné důkazy o údajné trestné činnosti žalobce. Představenstvo žalované sporné rozhodnutí vydalo i přesto, že v jiných obdobných případech takto nepostupuje. Vzhledem k okolnostem případu byl postup představenstva žalované v rozporu s dobrými mravy. Soud I. stupně rovněž podle žalobce nesprávně zhodnotil dopad sporného rozhodnutí do práv žalobce. Dále žalobce namítal, že soud I. stupně neprovedl některé jím navržené důkazy, konkrétně vyjádření žalované s uvedením počtu advokátů, kterým byl, resp. nebyl v obdobích 2016-2017 a 2016-2020 pozastaven výkon advokacie, dále výslech členů představenstva žalované, kteří dne [redacted] hlasovali pro sporné rozhodnutí a, a výslech p. V. [redacted] H. [redacted]. Dále žalobce zpochybnil hodnocení důkazů provedených soudem I. stupně, konkrétně svědeckých výpovědí p. M. [redacted] J. [redacted] a p. M. [redacted] P. [redacted].
7. Žalovaná ve svém vyjádření k podanému odvolání odmítla odvolací námitky a navrhl, aby soud napadený rozsudek potvrdil a zároveň jí proti žalobci přiznal náhradu nákladů odvolacího řízení. Konkrétně žalovaná zejména zopakovala svou argumentaci, kterou uplatňovala již v řízení před soudem I. stupně, se kterou se tento soud následně ztotožnil.
8. Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a § 212a o. s. ř. rozsudek soudu I. stupně v rozsahu, v němž byl odvoláním napaden. Dospěl přitom k závěru, že odvolání, pokud jde o rozhodnutí ve věci samé, není důvodné; pokud jde o rozhodnutí o nákladech řízení, tak shledal důvody pro jeho změnu.
9. Předně odvolací soud konstatuje, že žalobce se žalobou domáhal odčinění nemajetkové újmy (konkrétně zadostiučinění v podobě omluvy), která mu podle žalobního tvrzení byla způsobena na jeho osobnostních právech žalovanou, a to při samosprávném výkonu veřejné moci, jež jí byla pro oblast advokacie svěřena zákonem (viz § 40 a § 9 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii). Ústavní soud přitom v nálezu ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. IV. ÚS 3638/15, dospěl k závěru (v případě, který se rovněž týkal žalované), že za újmu způsobenou při výkonu této decentralizované veřejné správy neodpovídá stát podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, nýbrž přímo žalovaná (jakožto samosprávná veřejnoprávní korporace). Na tyto závěry potom navázal Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 31. 7. 2019, sp. zn. 30 Cdo 2301/2017, ve kterém ve vztahu k výkonu akademické samosprávy veřejné vysoké školy (tedy rovněž decentralizované veřejné správy) dovořil, že za újmu způsobenou jejím výkonem odpovídá příslušná veřejná vysoká škola, a to podle obecných předpisů o náhradě újmy. Uvedené závěry, vzhledem k tomu, že zákon o advokacii neobsahuje v tomto ohledu žádnou speciální úpravu, se plně použijí i v případě profesní samosprávy vykonávané žalovanou.
10. Podle § 81 občanského zákoníku *je chráněna osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.*
11. Podle § 2910 občanského zákoníku *škodce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě*

vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.

12. Podle § 2956 občanského zákoníku *vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nabrání škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.*
13. Odvolací soud tedy – stejně jako soud I. stupně – posoudil ve shodě s výše citovanou judikaturou Ústavního soudu a Nejvyššího soudu žalobcem vznesený nárok na náhradu nemajetkové újmy podle obecné úpravy občanského zákoníku. Ten ke vzniku odpovědnosti za újmu na přirozených právech člověka, tj. na osobnostních právech (mezi něž patří v souladu s § 81 občanského zákoníku i právo na ochranu osobní či profesní cti) vyžaduje v souladu s § 2910 a § 2956 občanského zákoníku naplnění čtyř základních předpokladů, jimiž jsou 1) protiprávní zásah do těchto práv (protiprávnost), 2) vznik újmy (ta je v případě nemajetkové újmy přitom dána již samotným zásahem do práv), 3) zavinění, 4) příčinná souvislost.
14. Soud I. stupně se přitom přiléhavě vypořádal již s otázkou naplnění prvního předpokladu odpovědnosti za újmu, přičemž dospěl k závěru, že nebyl naplněn; postup žalované spočívající v tom, že rozhodnutím ze dne [redacted] č. j. [redacted] pozastavila žalobci podle § 9 odst. 2 písm. a) zákona o advokacii výkon advokacie, totiž nebyl protiprávní.
15. Podle § 73 odst. 2 správního řádu *pravomocné rozhodnutí je závazné pro účastníky a pro všechny správní orgány; ustanovení § 76 odst. 3, věty poslední tím není dotčeno. Pro jiné osoby je pravomocné rozhodnutí závazné v případech stanovených zákonem v rozsahu v něm uvedeném. Pravomocné rozhodnutí o osobním stavu je závazné pro každého. Jestliže je pro práva a povinnosti účastníků určující právo k movité nebo nemovité věci, je pravomocné rozhodnutí závazné i pro právní nástupce účastníků. Podle § 135 odst. 2 o. s. ř. jinak otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází.*
16. Za stěžejní přitom odvolací soud považuje tu úvahu, že uvedenému rozhodnutí žalované svědčí presumpce správnosti, neboť žalovaná k jeho vydání bez jakékoliv pochybnosti měla zákonnou pravomoc (z tohoto ani z jiného důvodu se proto nejedná o rozhodnutí nicotné). Soudu v občanském řízení přitom nepřislouší posuzovat zákonnost rozhodnutí orgánů veřejné správy (zde příslušné samosprávné profesní komory), k tomu jsou povolány soudy ve správním soudnictví. Pokud tedy žalobce – jak zjistil soud I. stupně – předmětné rozhodnutí žalované nenapadl ve správním soudnictví žalobou podle § 65 odst. 1 zákona č. 150/2002, soudního řádu správního, a tedy nedosáhl jeho zrušení pro nezákonnost, potom na takové rozhodnutí nemůže civilní soud v nynějším řízení hledět jinak, než jako na rozhodnutí zákonné. Uvedený závěr je přímým důsledkem působení právní moci správního rozhodnutí podle § 73 odst. 2 správního řádu ve spojení s § 135 odst. 2 o. s. ř. a je dlouhodobě zastáván v judikatuře vrcholných soudů. Nejvyšší soud takto konstatoval např. již v rozsudku ze dne 26. 11. 1997, sp. zn. 2 Cdon 1393/97, v němž konkrétně uvedl následující: „Mimo rámec správního soudnictví jsou obecné soudy oprávněny zkoumat správní akty zásadně jen se zřetelem k tomu, zda jde o akty nicotné (nulitní) - tedy o akty, jejichž vady jsou tak závažné (co do „záporné kvality“ vady), že se neuplatňuje presumpce jejich správnosti. Takové akty nevyžadují zvláštní proces k odstranění vad (nebo aktů samotných), ale nikdo jich nemusí dbát a od počátku se na ně pohlíží jako na akty neexistující. Oproti tomu u kategorie aktů věcně vadných i aktů nezákonných platí presumpce jejich správnosti (dokud nejsou stanoveným postupem opraveny nebo zrušeny, jsou považovány za bezvadné a mají právní účinky).“ (shodně též např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 1998, sp. zn. 3 Cdon 1091/96, a ze dne 17. 8. 2004, sp. zn. 20 Cdo 723/2003, nebo usnesení tzv. konfliktního senátu ze dne 13. 12. 2007, č. j. Konf 36/2006-12, a ze dne 5. 3. 2012, č. j. Konf 53/2011-25).

17. Z právé uvedeného je zřejmé, že pokud předmětné rozhodnutí žalované nebylo správním soudem zrušeno pro nezákonnost, potom se žalobce nemůže s úspěchem domáhat odčinění nemajetkové újmy, kterou mu takové rozhodnutí mělo způsobit. Nebyla totiž splněna již první podmínka odpovědnosti za újmu podle obecného režimu občanského zákoníku, a sice protiprávnost jednání žalované.
18. Ve světle těchto závěrů odvolacího soudu jsou potom všechny dílčí odvolací námitky nedůvodné, resp. nezpůsobilé vůbec správnost závěrů soudu I. stupně zpochybnit, byť ty odvolací soud vlastním odůvodněním argumentačně korigoval. Z výše uvedené argumentace předně vyplývá, že v nynějším řízení je bez významu, jakou úlohu měl při vydání předmětného rozhodnutí p. I. M. a zda jeho jednání nebylo pouze účelové, či jak žalovaná postupovala v případě jiných advokátů, proti nimž bylo vedeno trestní řízení. Tyto skutkové okolnosti, jimiž se žalobce snaží zpochybnit zákonnost předmětného rozhodnutí, totiž nepřísluší soudu v občanském řízení hodnotit. Žalobce mohl tyto námitky uplatnit pouze v řízení ve správním soudnictví o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 odst. 1 s. ř. s., kterou nicméně nepodal. Pokud jde o posouzení, zda žalobci vznikla postupem žalované újma (včetně hodnocení svědeckých výpovědí), potom se sice jedná o otázku v nynějším řízení relevantní, nicméně vzhledem k tomu, že odvolací soud dospěl k závěru, že nebyla naplněna již první podmínka odpovědnosti žalované za újmu (tedy protiprávnost), potom již je bez významu, zda byly naplněny podmínky ostatní (tedy i podmínka vzniku újmy). Ze stejných důvodů soud I. stupně nepochybil, pokud nevyhověl některým důkazním návrhům žalobce, protože ty nebyly způsobilé v řízení před civilními soudy prokázat naplnění podmínky protiprávnosti postupu žalované (resp. nezákonnosti jejího rozhodnutí); způsobilý by v tomto kontextu byl jen takový důkaz, který by prokazoval, že předmětné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno.
19. Z výše uvedených důvodů lze proto uzavřít, že soud I. stupně dospěl ke správnému právnímu závěru o neoprávněnosti požadavku žalobce na odčinění nemajetkové újmy, pročez odvolací soud napadený rozsudek, pokud jde o výroky o věci samé (*výroky I a II*), jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.
20. Pokud jde o výrok o nákladech řízení, odvolací soud vycházel z judikatury Ústavního soudu týkající se účelnosti vynaložených nákladů na právní zastoupení v případě státu či jiných veřejných institucí. Z jeho ustálené judikatury vyplývá, že tam, kde je stát k hájení svých zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami, není důvod, aby výkon svých práv a povinností z této oblasti přenášel na soukromý subjekt (advokáta); pokud tak však učiní, není důvodu uznat takto vzniklé náklady řízení jako náklady účelně vynaložené (viz např. nález ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 2929/07). Obdobné závěry přitom Ústavní soud vztáhl též na některé další subjekty mimo stát, které jsou veřejnými institucemi (subjekty) hospodařícími s veřejnými prostředky, jako je Česká televize (nález ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. I. ÚS 3344/12), fakultní nemocnice (nález ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. I. ÚS 195/11) a další. Vyjít lze rovněž z judikatury správních soudů; ve vztahu právě k žalované přitom Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 26. 4. 2007, č. j. 6 As 40/2006-87, konstatoval, následující: „*Česká advokátní komora jako orgán veřejné správy disponuje na svěřeném úseku veřejné správy dostatečnými znalostmi a zkušenostmi, pro něž musí být schopna kvalifikovaně hájit svůj veřejně mocenský akt v soudním řízení správním, včetně řízení o kasační stížnosti. Není proto zpravidla namístě přiznávat jí v tomto řízení náklady zastoupení advokátem, neboť nejde o náklady účelně vynaložené.*“
21. Odvolací soud uvážil, že v nynější věci se jednalo o spor o odčinění újmy, kterou měla žalovaná způsobit žalobci při výkonu veřejné moci (veřejné správy vykonávané žalovanou v samostatné působnosti); vzhledem k tomuto svému postavení musí být připravena z vlastních zdrojů i před soudem hájit to, jakým způsobem zákonem svěřenou veřejnou moc vykonává. Žalovaná přitom vzhledem ke své povaze (profesní komora advokátů, tedy osob znalých práva) evidentně

disponuje dostatečným personálním zázemím k tomu, aby mohla z vlastních zdrojů hájit před soudy svá rozhodnutí, a to jak přímo ve správním soudnictví, tak návazně i ve sporech o odčinění újmy. Z uvedených důvodů odvolací soud odchýlně od soudu I. stupně neposoudil náklady žalované na zastoupení advokátem jako účelně vynaložené ve smyslu § 142 odst. 1 o. s. ř. Odvolací soud tedy rozhodl žalované přiznat náhradu nákladů řízení před soudem I. stupně pouze jakožto tzv. nezastoupenému účastníkovi podle § 151 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s vyhláškou č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu. Náhradu rozhodl přiznat za celkem 9 úkonů podle § 1 odst. 3 vyhlášky, a sice 1x za úkon písemného podání ve věci samé (vyjádření žalované k žalobě), dále 4x za úkon přípravy účasti na jednání (ve vztahu k jednáním konaným dne 24. 8. 2022, 2. 11. 2022, 16. 11. 2022 a 26. 4. 2023) a 4x za úkon účasti na jednání. Výše paušální náhrady přitom činí za jeden úkon 300 Kč (§ 2 odst. 3 vyhlášky); celková výše náhrady tak činí 2 700 Kč. V tomto smyslu tedy odvolací soud výrok o nákladech řízení před soudem I. stupně podle § 220 o. s. ř. změnil, jinak jej jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

22. O náhradě nákladů odvolacího řízení rozhodl odvolací soud na základě § 224 odst. 1 ve spojení s § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovaná měla v odvolacím řízení plný úspěch, přičemž jí podle § 151 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 1 odst. 3 a § 2 odst. 3 vyhlášky č. 254/2015 Sb. vznikly náklady řízení za 3 úkony, a sice za písemné vyjádření k odvolání, za přípravu účasti na jednání odvolacího soudu a za účast na tomto jednání, tedy celkem ve výši 900 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání do 2 měsíců ode dne jeho doručení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu I. stupně za podmínek stanovených v § 237 o. s. ř.

Praha 26. října 2023

JUDr. Tomáš Vejnar v. r.
předseda senátu